

Kişilerarası Yetkinlik Ölçeği-Kısa Formu: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları*

Interpersonal Competence Questionnaire-Short Form: Validity and Reliability Studies

Ezgi Ekin ŞAHİN**, Cem Ali GİZİR***

Özet: Bu çalışmanın amacı, Buhrmester, Furman, Wittenberg ve Reis tarafından geliştirilen Kişilerarası Yetkinlik Ölçeğini (KYÖ) Türkçe'ye uyarlayarak geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir. Araştırmanın verileri, Mersin Üniversitesinin çeşitli fakültelerinde öğrenim gören 604 (354 kadın, 250 erkek) üniversite öğrencisinden elde edilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğini sınamak üzere açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yöntemleri kullanılmıştır. Faktör analizi sonuçları ölçeğin, “ilişki başlatma”, “duygusal destek”, “etki bırakma”, “kendini açma” ve “çatışma yönetimi” olarak adlandırılan beş faktörden oluştuğunu göstermiştir. Ölçeğin iç tutarlığına ilişkin bulgulara göre, ölçekte yer alan faktörlerin Cronbach alfa güvenirlilik katsayıları .74 (kendini açma) ile .83 (çatışma yönetimi) arasında değişmekte olup, bütün ölçekten elde edilen değer ise .87'dir. KYÖ'nün test tekrarı güvenirliliği için üç hafta arayla yapılan ölçümlerde faktörlerin korelasyon katsayılarının ise .72 (duygusal destek) ile .89 (ilişki başlatma) aralığında değer aldıkları görülmüştür. Ölçeğin tamamına ilişkin test-tekrar test güvenirlilik katsayısı ise .89 olarak hesaplanmıştır. Sonuç olarak, yapılan geçerlik ve güvenirlilik çalışmaları doğrultusunda beş faktörlü bu ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: kişilerarası yetkinlik, sosyal yetkinlik, üniversite öğrencileri, geçerlik, güvenirlilik.

Abstract: The purpose of this study is to adapt the Interpersonal Competence Questionnaire (ICQ) which was originally developed by Buhrmester, Furman, Wittenberg, and Reis to Turkish and investigate the validity and reliability of the scale. The data was collected from 604 (354 female, 250 male) university students enrolled at Mersin University. Exploratory and confirmatory factor analysis was used to evaluate the construct validity of the scale. Results of the study indicated that the scale composed of five factors namely, “initiating relationships”, “emotional support”, “asserting influence”, “self-disclosure”, and “conflict management”. The results also showed that internal consistency coefficients of the factors as estimated by Cronbach alpha were ranged from .74 (self disclosure) to .83 (conflict management) and test-retests (three weeks interval) coefficients were ranged from .72 (emotional support) to .89 (initiating relationship).

Key Words: interpersonal competence, social competence, university students, validity, reliability.

GİRİŞ

Kişilerarası ilişkilerde diğerleri tarafından kabul edilme ve onaylanma ile kurulmuş olan bir ilişkiyi sürdürme bireylerin temel sosyal gereksinimlerindedir. Özellikle 18-26 yaş aralığını kapsayan beliren yetişkinlik döneminde gençler, bu gereksinimler temelinde sosyal yaşama uyum sağlama, kimlik ve kişilik gelişimini tamamlama, edindikleri sosyal özgürlükler içinde bağımsız olmayı başarma ve yakın ilişkiler kurabilme gibi birçok gelişimsel görevi sağlıklı bir şekilde sonuçlandırma çabası içindedirler. Bu süreçte, özellikle sosyal ve duygusal uyumun hızlanması temelinde yakın ilişkiler büyük önem kazanmaktadır (Mosher ve Danoff-Burg,

* Bu çalışma, Ezgi Ekin Şahin tarafından Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde Yrd. Doç. Dr. Cem Ali Gizir danışmanlığında yapılan yüksek lisans tez çalışmasının bir bölümüdür.

** Uzm. Ezgi Ekin ŞAHİN, Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Mersin. e-posta: ezgi_ekin_sahin@hotmail.com

*** Yrd. Doç. Dr. Cem Ali GİZİR, Mersin Üniversitesi, Mersin. e-posta: cagizir@mersin.edu.tr

2007; Moss ve Schwebel, 1993; Ponzetti ve Cate, 1988). Bu nedenle gençler, içinde buldukları sosyal çevreye etkin bir şekilde katılım sağlamaya, yakın ilişkileri kapsayacak şekilde destekleyici kişilerarası ilişkiler kurmaya ya da varolan ilişkilerini geliştirmeye çaba sarf etmektedirler. Dolayısıyla, ergenlikten yetişkinliğe geçiş döneminde olan bireylerin, yakın ilişkiler kurma ve bu ilişkileri sürdürme sürecinde sahip olmaları ya da geliştirmeleri gereken beceriler kapsamında ele alınan sosyal yetkinlik kavramı ön plana çıkmaktadır.

Son yıllarda özellikle ruh sağlığı alanında yer alan çeşitli uzmanlık alanlarında ele alınan temel konulardan birini oluşturan sosyal yetkinlik (Kanning, 2006), oldukça ilgi çekici ancak tanımlanması zor bir kavram olarak nitelendirilmektedir (Gurtman,1999). Bu nedenle, ilgili alanyazında sosyal yetkinlik kavramının farklı şekillerde tanımlandığı görülmektedir. Örneğin Ogbu (1981), sosyal yetkinliği kültürel olarak tanımlanmış görevleri yerine getirebilme becerisi olarak nitelendirirken; Waters ve Sroufe (1983), bireyin sahip olduğu çevresel ve kişisel kaynaklarını iyi bir gelişimsel sonuç için kullanabilmesi ve bunları gerçekleştirirken de duygu, düşünce ve davranışlarını eşgüdüm içinde kullanabilmesi şeklinde tanımlamaktadırlar. Buna ek olarak, Yeates ve Selman (1989) sosyal yetkinliği, bireyin kendisi ve diğerleri tarafından başarılı olarak algılanması, olumlu bir psiko-sosyal uyum gerçekleştirebilmek için duygusal kontrol kapasitesini de içeren sosyal-bilişsel beceri ve deneyimlerin gelişimi ve bunların belirli alanlarda davranışsal performansla aktarılması olarak ifade etmektedirler. Rose-Krasnor (1997) ise sosyal yetkinliği, kısaca, sosyal etkileşim içindeki etkililik şeklinde betimlemektedir.

Genel olarak ele alındığında, yapılan tanımlamalarda sosyal yetkinliğin sosyo-bilişsel beceriler ve deneyim, duyguların yöneltilmesi, belirli konulardaki davranışsal performanslar, bireyin kendisi, diğerleri ve psiko-sosyal risk hakkındaki yargıları gibi çeşitli kavramlarla ilişkilendirildiği görülmektedir (Dodge, Pettit, McClaskey ve Brown, 1986). İlgili alanyazında, bu temel kavramsallaştırma sorununa çözüm getirmenin bir yolu olarak sosyal yetkinlik kavramını geniş bir bağlamda ve kapsamlı bir şekilde ele alan kişilerarası davranış modellerine yönelik çalışmalar bulunmaktadır (Buhrmester, Furman, Wittenberg ve Reis, 1988; Gurtman, 1999; Wiggins ve Trapnell,1996). Bu modellerde genel olarak, sosyal yetkinliğin çeşitli bileşenlerine ayrılarak tanımlanması ve ölçülmesi temel alınmaktadır. Bununla birlikte, sosyal etkileşimler, yakın ilişkileri de kapsayacak şekilde ele alındığından ve birtakım kişilerarası becerilerin toplamı olarak nitelendirildiğinden sosyal yetkinlik yerine daha çok kişilerarası yetkinlik kavramı kullanılmaya başlanmıştır.

Bu bakış açısıyla kişilerarası yetkinliği, ilişki başlatma ya da makul olmayan istekleri reddetme gibi kişilerarası görev alanlarına (interpersonal task domains) ayrılarak tanımlama yaklaşımını benimseyen Buhrmester ve diğerleri (1988), kapsamlı bir alanyazın incelemesi sonucunda kuramsal açıdan psiko-sosyal işlevselliğe uygun beş boyut belirlemişlerdir. Kısaca ilişki başlatma, etki bırakma, kendini açma, duygusal destek ve çatışma yönetimi şeklinde sıralanan her bir kişilerarası görev alanı, çeşitli etkileşim ve ilişkilerin başlatılmasına ve sürdürülmesine kendine özgü bir şekilde katkı sağlamaktadırlar.

Bir başka deyişle, kişilerarası yetkinlik alanı olarak ele alınan her bir beceri, kişilerarası ilişki gelişiminin ardışık aşamaları olarak ele alınmaktadır. Bu kapsamda *ilişki başlatma*, yeni etkileşim ve ilişkiler başlatmaya istekli olmayı; *etki bırakma*, kişisel haklar ve diğerleriyle olan anlaşmazlıklarda hakkını savunmayı; *kendini açma*, kişisel bilgilerin diğerleri ile paylaşılmasını; *duygusal destek*, diğer bireylerin problem yaşadıkları durumlarda onlara yardım edip rahatlamalarını sağlayabilmeyi ve *çatışma yönetimi* ise yakın ilişkilerde ortaya çıkan anlaşmazlıkların üstesinden gelebilmeyi ifade etmektedir (Buhrmester ve diğ.,1988). Bu kavramsallaştırma çerçevesinde, ilk iki yetkinlik alanı olan ilişki başlatma ve etki bırakma girişkenlik (assertiveness) ile ilişkiliyken diğer üç yetkinlik alanı kişilerarası ilişkileri güçlendirmenin ya da derinleştirmenin temel faktörü sayılan kişilerarası iletişim yaklaşımlarıyla yakından bağlantılıdır (Górska, 2011).

Bu modele paralel olarak Buhrmester ve diğerleri (1988) tarafından geliştirilen Kişilerarası Yetkinlik Ölçeği (Interpersonal Competence Questionnaire), kişilerarası yetkinliğin yukarıda sözü edilen beş temel beceri alanını ayırt edici özelliğe sahip bir ölçme aracı olarak tanımlanmaktadır. Özellikle, üniversite öğrencilerinin arkadaşlık ilişkileri göz önünde

bulundurulacak geliştiren ölçekte yer alan bu becerilere sahip olan bireylerin kişilerarası yetkinlik düzeylerinin de yüksek olacağı öngörülmektedir. Hem orijinal ölçeğin geliştirilmesi hem de diğer kültürlerle uyarlama sürecindeki çalışmalarda elde edilen bulgular, Kişilerarası Yetkinlik Ölçeğinin yüksek geçerlik ve güvenilirliğe sahip olduğunu ortaya koymaktadır (Buhrmester ve diğ., 1988; Górska, 2011; Kanning, 2006).

İlgili alanyazında, Kişilerarası Yetkinlik Ölçeği (Buhrmester ve diğ., 1988) kullanılarak gerçekleştirilen birçok çalışmada kişilerarası yetkinlik ile iyi oluş düzeyi, girişkenlik ve benlik saygısı (Buhrmester, 1990; Buhrmester ve diğ., 1988;), flört etme becerileri ve ilişki doyumu (Lamke, Sollie, Durbin ve Fitzpatrick, 1994) değişkenleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunurken; kişilerarası yetkinlik ile depresyon (Cooley, Buren ve Cole, 2010; Eberhart ve Hammen, 2006/2009; Gudleski ve Shean, 2000), kaygı, yalnızlık, düşmanlık (Buhrmester ve diğ., 1988; Buhrmester, 1990), utangaçlık (Gasteiger ve Klicpera, 1999; Jackson, Fritch, Nagasaka ve Gunderson, 2002; Jackson, Flasherty ve Kosuth, 2000; Jackson, Towson ve Narduzzi, 1997), kişilerarası stres (Cummings ve diğ., 2013; Herzberg ve diğ., 1998) ve reddedilme duyarlılığı (Butler, Doherty ve Potter, 2007) değişkenleri arasında ise negatif yönde anlamlı ilişkiler belirlenmiştir.

Buhrmester (1990), kişilerarası yetkinlikten yoksun olan gençlerin, yakın ilişkiler kurmada ve bu ilişkileri sürdürmede büyük zorluklar yaşayabileceklerini belirtmektedir. Dolayısıyla, üniversite öğrencilerinin kişilerarası yetkinlik düzeylerinin belirlenmesi, gençlerin sosyal yetkinliklerini artırma ve sosyal ilişkilerini geliştirme temelinde gerçekleştirilecek çok çeşitli uygulamalara ya da araştırmalara katkı sağlayacaktır. Bununla birlikte, kapsamlı bir model altında farklı kişilerarası becerilerin toplamını oluşturması, yüksek geçerlik ve güvenilirliğe sahip olması, gerektiğinde alt ölçeklerinin tek başına kullanılabilir olması ve madde sayısının Sosyal Beceri Envanteri (Riggio 1986; Yüksel, 1998) gibi benzerlerine oranla daha az olması, Kişilerarası Yetkinlik Ölçeği'nin daha geniş bir alanda kullanılabilmesine olanak sağlayacaktır. Bu bilgiler ışığında, bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin sosyal ilişkilerindeki kişilerarası yetkinlik düzeylerini belirlemeye yönelik çeşitli çalışmalarda kullanılabilir olan Kişilerarası Yetkinlik Ölçeğini (Buhrmester ve diğ., 1988) Türkçe'ye uyarlayarak geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir.

YÖNTEM

Model

Bu çalışmada betimsel tarama yöntemi kullanılarak, Kişilerarası Yetkinlik Ölçeği Kısa Formunun geçerlik ve güvenilirliği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Veri toplama aracı olarak bireyin kendisiyle ilgili bilgi sunmasına olanak sağlayan (self-report) türde ölçekler ve bilgi formları kullanılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi, ölçüt bağıntılı geçerliği ise benzer ölçekler geçerliği ile ortaya konmuştur. Ölçeğin güvenilirliği ise Cronbach alpha ve test-tekrar test güvenilirliğinin hesaplanması yoluyla incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Çalışma grubu, Mersin Üniversitesi Çiftlikköy ve Yenişehir Yerleşkelerinde 2011-2012 yılı Güz döneminde öğrenim gören 604 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesi sürecinde öncelikle Mersin Üniversitesi bünyesindeki Eğitim, Fen-Edebiyat, İktisadi ve İdari Bilimler ile Mühendislik Fakültesi içinde yer alan beş bölüm (Fen-Edebiyat Fakültesi'nde Fen ve Edebiyat alanlarından birer tane olmak üzere iki bölüm) seçkisiz örnekleme yoluyla belirlenmiş, ardından bu bölümlerin lisans düzeyindeki tüm sınıfları örnekleme dahil edilmiştir. Çalışma grubunun 354'ü (% 58.6) kadın ve 250'si (% 41.4) erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Sınıf düzeyine göre değerlendirildiğinde ise öğrencilerin 168'i (% 27.8) birinci, 126'sı (% 20.9) ikinci, 173'ü (% 28.6) üçüncü ve 137'si (% 22.7) dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir.

Veri Toplama Araçları**Kişilerarası Yetkinlik Ölçeği (KYÖ)**

Buhrmester ve diğerleri (1988) tarafından geliştirilen Kişilerarası Yetkinlik Ölçeği (Interpersonal Competence Questionnaire), bireylerin sosyal ilişkilerindeki kişilerarası becerilerini ölçmek amacıyla kullanılmaktadır. Özgün ölçek, toplam 40 maddeden oluşmakta ve sırasıyla her biri sekiz maddeden oluşan “ilişki başlatma”, “duygusal destek”, “etki bırakma”, “kendini açma” ve “çatışma yönetimi” olarak adlandırılan beş faktör içermektedir. Ölçekte yer alan birinci faktör olan *ilişki başlatma*, yeni etkileşim ve ilişkiler başlatmaya istekli olmayı ifade etmektedir. Bu faktöre ilişkin örnek madde: “Yeni tanıştığınız birilerine birlikte bir şeyler yapmayı teklif etmek” şeklindedir (madde 1). İkinci faktör olan *duygusal destek* faktörü, diğer bireylerin stresli oldukları ya da problem yaşadıkları durumlarda onlara yardım edip rahat etmelerini sağlayabilmeyi betimlemektedir. Bu faktörde yer alan örnek madde: “Başkalarına yaşadıkları sorunları anlayabildiğinizi hissettirebilmek” şeklindedir (madde 2). *Etki bırakma* olarak adlandırılan üçüncü faktör ise kişisel haklar ve diğerleriyle olan anlaşmazlıklarda haklarını savunmayı tanımlamaktadır. Bu faktörde yer alan örnek madde: “Kendi isteklerinizi diğer insanlara kabul ettirmek” şeklindedir (madde 3). Ölçekte dördüncü faktör olarak yer alan *kendini açma* faktörü de kişisel bilgilerin diğerleri ile paylaşılması olarak nitelendirilmektedir. Bu faktörde bulunan örnek madde: “Kendinizle ilgili özel şeyleri başkalarına anlatmak” şeklindedir (madde 4). Beşinci ve son faktör olan *çatışma yönetimi* ise yakın ilişkilerde ortaya çıkan anlaşmazlıkların üstesinden gelebilmeyi ifade etmektedir. Bu faktöre ilişkin örnek madde “Anlaşmazlıkları olumlu yönde çözmek” şeklindedir (madde 5).

Katılımcılar, ilgili maddeleri 5’li Likert tipi derecelendirme üzerinden yanıtlamakta olup, ölçekten alınan yüksek puanlar bireylerin kişilerarası ilişkilerdeki yetkinlik algılarının yüksekliğine işaret etmektedir. Özgün ölçekte yer alan beş faktör için belirlenen Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları .77 ile .86 arasında değişmekte olup, ölçeğin geneline ilişkin elde edilen Cronbach alfa değeri .83’tür. Buna ek olarak, KYÖ’nün dört hafta ara ile uygulanan test-tekrar test güvenilirliği incelendiğinde ise beş faktör için hesaplanan güvenilirlik katsayılarının .69 ile .89 arasında değiştiği ve ölçeğin kapsadığı tüm boyutlara ilişkin güvenilirlik katsayısının .85 olduğu bildirilmiştir (Buhrmester ve diğ., 1988).

KYÖ’nün Türkçe’ye Uyarlanması

KYÖ’nün Türkçe’ye uyarlanması sürecinde çeviri–tekrar (geriye) çeviri yöntemi kullanılmıştır. Bu nedenle, öncelikle ölçeğin özgün formundaki her bir madde Mersin Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı’nda görevli iki öğretim üyesi ile Yabancı Diller Eğitimi Bilim Dalı’nda görevli iki araştırma görevlisi tarafından İngilizce’den Türkçe’ye çevrilmiştir. Elde edilen 4 ayrı çeviri, araştırmacılar tarafından madde düzeyinde bire bir karşılaştırılarak her bir maddeyi en iyi şekilde açıklayan ifadelerle ulaşılmaya çalışılmıştır. Daha sonraki aşamada ise Türkçe’ye çevrilen maddeler Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü’nde görev yapan ve iyi derecede İngilizce bilen iki öğretim üyesi tarafından tekrar İngilizce’ye çevrilmiştir. Çevirisi yapılan maddeler özgün ölçekteki maddeler ile karşılaştırılmış ve her iki formdaki ifadelerin anlamsal ve dilbilimsel olarak birbirleriyle uyumlu olduğu görülmüştür. Böylece her iki form arasındaki tutarlılık kapsamında ölçeğin Türkçe formuna son şekli verilmiştir. Bir sonraki aşamada, oluşturulan Türkçe form yaklaşık 20 lisans öğrencisine uygulanmış ve öğrencilerden her bir maddeyi anlaşılabilirliği bağlamında değerlendirmeleri ve net olmayan ifadeleri belirlemeleri istenmiştir. Geribildirimler çerçevesinde son şeklini alan her bir madde için anlam bütünlüğü sağlandığına karar verildiğinde ölçek kullanıma hazır hale getirilmiştir.

Sosyal Beceri Envanteri Kısa Formu (SBE-KF)

Riggio (1986) tarafından geliştirilen ve Yüksel (1998) tarafından Türkçe’ye uyarlanan 90 maddelik Sosyal Beceri Envanteri, Koydemir (2006) tarafından orijinaline uygun olarak 30 maddelik Kısa Forma dönüştürülmüştür. SBE-KF, 5’li Likert tipi derecelendirme üzerinden yanıtlanan kendini tanımlama (self-report) türünde bir ölçektir. Ölçekten alınan yüksek puanlar

genel anlamda bireylerin sosyal yetkinlik algılarının yüksekliğine işaret etmektedir. Koydemir (2006) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ölçeğin geneline ilişkin elde edilen Cronbach alfa değeri .70 olup, SBE-KF'nin yeterli düzeyde geçerlik ve güvenilirliğe sahip olduğu bildirilmiştir. Bu çalışmada, SBE-KF için elde edilen Cronbach alfa güvenirlik katsayısı ise .80'dir.

Kişisel Bilgi Formu

Çalışma grubunun tanımlanması amacıyla katılımcıların bölüm, sınıf, cinsiyet vb. demografik bilgilerinin elde edilebilmesi amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan soru formu "Kişisel Bilgi Formu" adı altında uygulanmıştır.

İşlem

Araştırma verileri, 2011-2012 eğitim-öğretim yılı Güz döneminin Kasım ayında Mersin Üniversitesine bağlı bulunan Eğitim, Fen-Edebiyat, İktisadi ve İdari Bilimler ile Mühendislik Fakültelerinin ilgili bölümlerinde öğrenim görmekte olan 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerine uygulanan ölçme aracı aracılığıyla elde edilmiştir. Uygulama sınıf ortamında gerçekleştirilmiş ve öğrencilerin bu çalışmaya gönüllü katılımı esas alınmıştır. Uygulama öncesinde, öncelikle Mersin Üniversitesi Rektörlüğünden, sonrasında ise ilgili bölüm başkanlıklarından ve uygulamanın yapıldığı ders saatlerindeki sorumlu öğretim elemanlarından gerekli izinler alınmıştır. Uygulama sürecinde, tüm öğrencilere araştırmanın amacı ve ölçeklerin uygulanmasına ilişkin temel yönergeler standart bir şekilde açıklanmıştır. Sınıf içindeki uygulamalar, yaklaşık 10 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada, ölçeğin yapısal geçerlik çalışmaları için açıklayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılmıştır. AFA analizleri SPSS 17.0 programı kullanılarak yapılmıştır. Analiz sürecinde KYÖ'nün Türkçe'ye uyarlanan formunda bulunan faktör sayısının belirlenmesi amacıyla elde edilen verilere *Varimax Eksen Döndürme Yöntemi* kullanılarak temel bileşenler analizi uygulanmıştır. DFA analizleri LISREL 8 (Jöreskog ve Sörbom, 1993) programı kullanılarak yapılmıştır. Bu çalışmada öngörülen modelin veri tabanına uygunluğunu (model fit) değerlendirmek için çeşitli model uyum indeksleri kullanılmıştır. Ki kare (χ^2), oluşturulan modelin veri tabanına mutlak uygunluğunu değerlendiren önemli bir testtir (Bollen, 1989), ancak ki kare testi örneklem büyüklüğüne duyarlıdır ve örneklem sayısı 200'ün üstüne çıktığında genellikle güvenilir sonuçlar vermemektedir (Schumacker ve Lomax, 1996). Bununla birlikte, ki karenin sık kullanılan bir ölçüt olması nedeniyle χ^2/df oranının 2'nin altında olması model uygunluğunu gösteren önemli bir ölçüt olarak değerlendirilmektedir (Kline, 1998). Öngörülen modelin veri tabanına uygunluğunu test etmek için ayrıca GFI (Goodness-of-fit index; Jöreskog ve Sörbom, 1989; Tanaka ve Huba, 1984), AGFI (Adjusted goodness-of-fit index; Jöreskog ve Sörbom, 1989), CFI (Comparative fit index; Bentler, 1990), SRMR (Standardized root mean square residual; Bentler, 1995) ve RMSEA (Root mean squared error of approximation; Steiger, 1990) gibi araştırmalarda sık kullanılan ölçütlerden de yararlanılmıştır. Öngörülen modelin veri tabanına uygunluğunun kabul edilebilmesi için GFI, AGFI ve CFI değerlerinin .90 üzerinde, SRMR ve RMSEA değerlerinin ise .05 altında olması gerekmektedir (Schumacker ve Lomax, 1996).

BULGULAR

KYÖ'nün Geçerliliğinin İncelenmesi

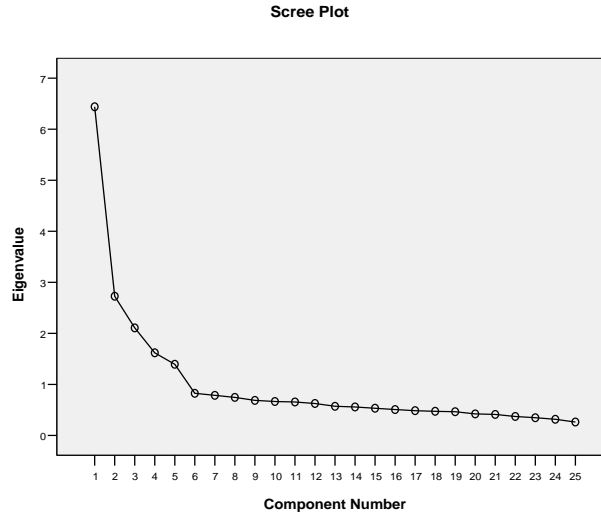
Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) Sonuçları

KYÖ'nün yapı geçerliliğini belirlemek ve faktör yapısını incelemek amacıyla öncelikle, örneklem büyüklüğünün faktör analizine uygun olup olmadığına karar vermek için *Kaiser-Meyer-Olkin* (KMO) ve *Barlett Küresellik Testi* yapılmıştır. Ölçeğin KMO değeri .886 olarak

tespit edilmiş, Barlett Küresellik Testi sonucu da anlamlı bulunmuştur ($\chi^2= 5315.603$; $p<.001$). Dolayısıyla, verilerin çok değişkenli normal dağılım gösterdiği ve örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygun olduğu görülmüştür.

KYÖ'nün uyarlanan formunda bulunan faktör sayısının belirlenmesi amacıyla da elde edilen verilere Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) temelinde *Varimax Eksen Döndürme Yöntemi* kullanılarak temel bileşenler analizi uygulanmıştır. Bununla birlikte, toplam 40 maddeden oluşan orijinal KYÖ'de, istenildiğinde, son maddelerden başlayarak madde eksiltilebileceği ve ölçeğin kısa formlarının oluşturulabileceği belirtilmektedir. Dolayısıyla, bu çalışmada ölçeğin faktör yapısı belirlenirken, Kline'nın (2010) çok boyutlu ölçek geliştirme çalışmaları için yapmış olduğu uyarılar ve öneriler dikkate alınarak, bir faktörü açıklayan madde sayısı en az 5 olacak şekilde en yüksek faktör yük değerlerine sahip olan maddeler öncelikli olarak tercih edilmiş ve her bir faktör içerisinde faktör yükü .50'nin altında olan maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Aynı zamanda, kavramsal netlik oluşturmak amacıyla, birden fazla faktöre yüklenen maddeler de ölçekten çıkarılmıştır. Buna göre, yukarıda belirtilen kriterler temelinde her faktörden üçer madde çıkarılması uygun görülmüştür.

Açıklayıcı Faktör Analizi sonucunda ölçeğin, özdeğeri 1'den büyük 5 faktörlü bir yapıya sahip olduğu ve toplam varyansın % 57.15'ini açıkladığı gözlenmiştir. Ayrıca, Şekil 1'de verilen yığılım grafiğine (scree plot) KYÖ'nün orijinal çalışmada belirtildiği üzere beş faktörlü bir yapı oluşturduğunu desteklemektedir. Beş faktörlü yapıya sahip KYÖ'de yer alan maddelerin faktör yükleri, ölçeğin faktör yapısı ve madde analizi sonucunda elde edilen madde-toplam korelasyonları Tablo 1'de sunulmaktadır.

Şekil 1.KYÖ Maddelerinin Özdeğerlerine Göre Yığılım Grafiği

Tablo 1. KYÖ'deki Maddelerin Faktör Yükleri, Ortak Faktör Varyansları, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları (N=604)

Faktörler ve Maddeler	Faktör Yükleri					Ortak Varyans	Madde Toplam Korelasyon	\bar{X}	Ss
	F1	F2	F3	F4	F5				
Çatışma Yönetimi	M5	.711				.573	.61	3.79	.89
	M10	.735				.620	.65	3.63	.91
	M15	.791				.676	.68	3.71	.88
	M20	.700				.525	.57	3.43	.96
	M25	.712				.566	.60	3.69	.92
İlişki Başlatma	M1		.764			.656	.63	2.78	1.24
	M6		.677			.582	.57	3.42	1.11
	M11		.691			.600	.58	3.61	1.07
	M16		.724			.623	.64	3.43	1.15
	M21		.730			.613	.61	2.63	1.23
Duygusal Destek	M7			.666		.513	.55	4.11	.81
	M17			.665		.618	.66	3.97	.77
	M22			.741		.594	.60	4.14	.80
	M27			.649		.598	.63	3.83	.82
	M37			.741		.529	.54	4.23	.83
Etki Bırakma	M3				.823	.699	.67	3.53	.90
	M13				.636	.456	.49	3.98	.97
	M18				.835	.752	.72	3.53	.91
	M33				.715	.535	.53	3.08	1.06
	M38				.534	.365	.44	3.77	.96
Kendini Açma	M4					.726	.54	2.84	1.12
	M14					.652	.46	2.18	1.06
	M19					.631	.51	2.71	1.13
	M24					.640	.52	3.53	1.05
	M29					.720	.46	2.62	1.23
Özdeğerler	6.439	2.727	2.108	1.619	1.394	-	-	-	-
Varyans (%)	12.71	11.66	11.55	11.54	9.69	-	-	-	-

Tablo 1’de görüldüğü üzere *ilişki başlatma* faktöründe yer alan 5 maddenin (1, 6, 11, 16, 21) faktör yükleri .68 ile .76 arasında; *etki bırakma* faktöründe yer alan 5 maddenin (7, 17, 22, 27, 37) faktör yükleri .65 ile .74 arasında; *duygusal destek* faktöründe yer alan 5 maddenin (3, 13, 18, 33, 38) faktör yükleri .53 ile .84 arasında; *kendini açma* faktöründe yer alan 5 maddenin (4, 14, 19, 24, 29) faktör yükleri .63 ile .73 arasında ve *çatışma yönetimi* faktöründe yer alan 5 maddenin (5, 10, 15, 20, 25) faktör yükleri ise .70 ile .79 arasında değişmektedir. Ters madde bulunmayan ölçekte ortak varyanslar .37 ile .70 arasındadır. Yüksek ortak varyanslar, ilgili maddenin verideki farklılaşmayı açıklamadaki gücünün yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Bu bulgular, ölçekte yer alan maddelerin öğrencilerin kişilerarası yetkinlik düzeylerini belirlenen beş faktör temelinde ölçtüğüne ve ölçeğin geçerli bir ölçme aracı olduğuna işaret etmektedir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) Sonuçları

Bu çalışmada, KYÖ’nün yapı geçerliliğini belirlemek ve faktör yapısını incelemek amacıyla açıklayıcı faktör analizinin yanı sıra doğrulayıcı faktör analizi de kullanılmıştır. Bu süreçte, özgün KYÖ’nün kuramsal altyapısını oluşturan ve kırk madde aracılığıyla beş faktörden oluştuğu öngörülen model başlangıç noktası alınmış, açıklayıcı faktör analizi sonuçları da dikkate alınarak ilgili madde gruplarının ölçtüğü faktörler ile bu faktörlere ilişkin özellikler yeniden sınanmıştır. Buna ek olarak, örtük değişken çözümlerinin yorumlanması ve örtük değişkenlerin oluşturulması sürecinde üç önemli ölçüt kullanılmıştır. Birincisi, Kline’nin (2010)

çok boyutlu ölçek geliştirme çalışmaları için yapmış olduğu uyarılar ve öneriler dikkate alınarak bir örtük değişkeni (faktör) açıklayan gözlenen değişken (madde) sayısı en az beş olarak belirlenmiştir. İkincisi, önceden belirlenmiş kuramsal bir modelin test edildiği varsayımıyla, bir örtük değişken içerisinde en yüksek ölçüm değerlerine (parameter estimates), yani faktör yük değerini belirleyen yüksek Lambda ($\lambda \geq .50$) değeri, ilişkilerin manidarlığını gösteren yüksek t değeri ile geçerlik indeksi olarak kullanılabilen yüksek çoklu korelasyonun karesi ($R^2 \geq .30$) değerine sahip olan maddeler öncelikli olarak tercih edilmiştir. Üçüncüsü, kavramsal netlik oluşturmak amacıyla, bir maddenin birden fazla örtük değişkene yüklendiği (crossloadings) modeller tercih edilmemiştir.

Tablo 2’de yer alan DFA sonuçlarına ilişkin uyum indeks değerleri incelendiğinde, gerçekleştirilen bu değişikliklerden sonra test edilen modellere ait uyum değerlerinin yükseldiği görülmektedir. Bu durum, yapılan değişikliklerin kavramsal açıdan olduğu kadar istatistiksel açıdan da uygun olduğunun bir göstergesi olarak kabul edilmektedir.

Tablo 2. *İncelenen Modellere Yönelik Uyum İndeksi Değerleri*

Modeller*	χ^2	sd	χ^2/sd	RMSEA	SRMR	GFI	AGFI	CFI
Model 1	2389.97	714	3.35	.062	.072	.83	.81	.84
Model 2	1691.57	540	3.13	.059	.067	.86	.84	.87
Model 3	1070.86	379	2.83	.055	.060	.89	.87	.91
Model 4	441.40	249	1.77	.036	.049	.94	.93	.96

* Model 1: 40 madde ve 5 faktörlü başlangıç modeli.
 Model 2: 35 madde ve 5 faktörlü ara model.
 Model 3: 30 madde ve 5 faktörlü ara model.
 Model 4: 25 madde ve 5 faktörlü son model.

Tablo 3. *KYÖ Maddelerinin Standardize Edilmiş Lambda, t ve R^2 Değerleri*

Faktörler ve Maddeler	λ	t	R^2	
İlişki Başlatma	Madde 1	.62	15.08	.38
	Madde 6	.66	16.04	.43
	Madde 11	.66	16.19	.44
	Madde 16	.78	20.18	.61
	Madde 21	.59	14.27	.35
Duygusal Destek	Madde 7	.57	14.08	.33
	Madde 17	.78	20.97	.61
	Madde 22	.60	15.07	.36
	Madde 27	.75	20.05	.57
	Madde 37	.59	14.69	.35
Etki Bırakma	Madde 3	.79	21.44	.62
	Madde 13	.55	13.77	.31
	Madde 18	.87	24.76	.76
	Madde 33	.60	15.34	.36
	Madde 38	.52	11.59	.28
Kendini Açma	Madde 4	.63	15.04	.39
	Madde 14	.55	12.10	.30
	Madde 19	.65	15.61	.42
	Madde 24	.68	16.05	.46
	Madde 29	.54	12.09	.30
Çatışma Yönetimi	Madde 5	.66	16.44	.43
	Madde 10	.72	18.50	.51
	Madde 15	.76	20.33	.58
	Madde 20	.62	15.29	.38
	Madde 25	.65	16.29	.42

Tablo 3’te DFA üzerinden elde edilen, maddelerin standardize edilmiş Lambda değerleri, *t* değerleri ve çoklu korelasyon kareleri görülmektedir. Elde edilen bütün değerler $p<.05$ düzeyinde anlamlıdır. Faktör yüklerini gösteren Lambda değerleri incelendiğinde ise faktör yüklerinin .52 ile .87 arasında değiştiği gözlenmektedir. Bu değerler, maddelerin faktör yüklerinin kabul edilebilir düzeyde olduğuna işaret etmektedir. Yapılan DFA sonucunda ortaya çıkan 5 faktörlü KYÖ modeli, $\chi^2_{(249)} = 441.40$, $\chi^2/sd = 1.77$, RMSEA = .036, SRMR = .049, GFI = .94, AGFI = .93 ve CFI= .96 uyum indeksi değerlerine sahiptir. Elde edilen bu değerler, 25 maddelik modelin kabul edilebilir olduğuna işaret etmektedir.

Kişilerarası yetkinlik düzeyini betimleyen beş faktör arasındaki ilişkileri gösteren ve DFA üzerinden elde edilen PHI matrisi ile Pearson korelasyon katsayıları Tablo 4’te sunulmuştur. Görüldüğü üzere, ilgili örtük değişkenler arasında .27 ile .69 arasında değişen miktarlarda ve pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. KYÖ’yu oluşturan faktörler incelendiğinde, en yüksek korelasyonun ($r= .69$) *duygusal destek* ile *çatışma yönetimi* arasında olduğu, diğer faktörler arasında bu korelasyonların .30 ile .50 arasında olduğu ve en düşük korelasyonun ise .27 ile *kendini açma* ile *çatışma yönetimi* faktörleri arasında olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, KYÖ’nün ayırt edici özelliklere sahip 25 madde ve beş faktörden oluştuğu doğrulayıcı faktör analizine göre belirlenmiş ve bu model kuramsal ve istatistiksel açıdan uygun ve tatminkâr bulunmuştur.

Tablo 4. KYÖ’yü Oluşturan Faktörler Arasındaki Korelasyon Katsayıları

Faktörler	1	2	3	4	5
1. İlişki başlatma	-				
2. Duygusal destek	.46*	-			
3. Etki bırakma	.39*	.41*	-		
4. Kendini açma	.50*	.35*	.30*	-	
5. Çatışma yönetimi	.37*	.18*	.22*	.27*	-
	.42*	.69*	.30*	.27*	
	.30*	.54*	.25*	.20*	
\bar{X}	15.87	20.27	17.88	13.87	18.25
Ss	4.40	3.02	3.53	3.89	3.49
α	.82	.81	.79	.74	.83

Not: Üst sıra-DFA’da yer alan PHI matrisindeki korelasyonlar; alt sıra-Pearson korelasyon katsayıları. * $p<0.01$

Bununla birlikte, orijinal KYÖ’nün gerektiğinde toplam puan üzerinden ele alınarak bireyin genel kişilerarası yetkinlik düzeyinin de değerlendirilebileceği ifade edilmektedir (Buhrmester, 1990). Özellikle, bazı çalışmalarda ortaya çıkan faktörler arasındaki yüksek korelasyona bağlı olarak bu faktörlerin üst seviyedeki bir yapıyı (kişilerarası yetkinlik) temsil ettikleri varsayılmaktadır (Kanning, 2006). Diğer yandan, bu çalışmada elde edilen Pearson korelasyon katsayılarına göre KYÖ’yü oluşturan beş faktör arasında göreceli olarak orta düzeyde ilişkiler bulunsa da KYÖ’nün toplam puan üzerinden değerlendirildiği araştırmalar (Jackson ve diğ., 2002; Jackson, Towson ve Narduzzi, 1997) göz önünde bulundurularak, orijinal ölçekte yer alan faktörlerin hep birlikte tek bir üst boyuta yüklenebileceği sayıtlısını test etmek amacıyla elde edilen verilere ikinci düzey faktör analizi (second-order factor analysis) uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucunda, “Kişilerarası Yetkinlik” adlı tek bir üst boyuta yüklenen beş faktörlü KYÖ modeli, $\chi^2_{(253)} = 447.05$, $\chi^2/df = 1.76$, RMSEA=.036, SRMR=.051, GFI=.94, AGFI=.93 ve CFI=.96 uyum indeksi değerlerini vermektedir. Bu uyum değerleri, tek boyutlu modelin de istatistiksel olarak kabul edilebilir bir yapı geçerliğine sahip olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 5’te tek bir üst boyut üzerinden elde edilen beş faktörlü modelin standardize edilmiş Lambda değerleri, t değerleri ve çoklu korelasyon kareleri görülmektedir. Faktör yüklerini gösteren Lambda değerleri incelendiğinde faktör yüklerinin .53 ile .80 arasında değiştiği gözlenmektedir. Elde edilen bu değerler, faktör yüklerinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. KYÖ Faktörlerinin Standardize Edilmiş Lambda, t ve R^2 Değerleri

Faktörler	λ	t	R^2
1. İlişki başlatma	.80	6.42	.64
2. Duygusal destek	.58	8.39	.34
3. Etki bırakma	.55	8.50	.31
4. Kendini açma	.57	8.19	.32
5. Çatışma yönetimi	.53	7.80	.30

Benzer Ölçek Geçerliği

Benzer ölçek geçerliği kapsamında 261 üniversite öğrencisine KYÖ ile birlikte Riggio (1986) tarafından geliştirilen ve Yüksel (1998) tarafından Türkçe’ye uyarlanan 90 maddelik Sosyal Beceri Envanterinin Koydemir (2006) tarafından oluşturulan 30 maddelik Kısa Formu uygulanmıştır. SBE-KF puanları ile ilişki başlatma ($r=.52$, $p<.001$), duygusal destek ($r=.49$, $p<.001$), etki bırakma ($r=.47$, $p<.001$), kendini açma ($r=.36$, $p<.001$) ve çatışma çözme ($r=.41$, $p<.001$) puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bununla birlikte, toplam KYÖ ile SBE-KF puanları arasında da beklendiği üzere istatistiksel olarak anlamlı ve yüksek düzeyde bir ilişki ($r=.64$, $p<.001$) elde edilmiştir. Bu sonuç, KYÖ’nün geçerliğine yönelik bir diğer kanıt olarak değerlendirilebilir.

KYÖ’nün Güvenirliğinin İncelenmesi

Geçerlik çalışmalarının yanı sıra KYÖ’nün güvenirliliğini belirlemeye yönelik yapılan çalışmalar kapsamında ölçeğin iç tutarlık katsayısı ve test-tekrar test güvenirliliği araştırılmıştır. Ölçeğin iç tutarlığına yönelik gerçekleştirilen analiz sonucunda elde edilen Cronbach alfa değeri *ilişki başlatma* için .82; *duygusal destek* için .81; *etki bırakma* için .79; *kendini açma* için .74 ve *çatışma yönetimi* için .83 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu değerlerin orijinal ölçek (Buhrmester ve diğ., 1988) ile Almanya (Kanning, 2006) ve Polonya (Górska, 2011) uyarlama çalışmalarından elde edilen iç tutarlık katsayılarıyla büyük oranda benzerlik gösterdiği görülmektedir (Tablo 6).

Tablo 6. Buhrmester, Furman, Wittenberg ve Reis (1988) ile Kanning (2006) ve Górska (2011)’nin Güvenirlik Çalışmalarının Karşılaştırılması-Cronbach Alfa

Faktörler	Buhrmester ve diğ. (1988)	Kanning (2006)	Górska (2011)	Mevcut çalışma
1. İlişki başlatma	.86	.84	.86	.82
2. Duygusal destek	.86	.82	.81	.81
3. Etki bırakma	.85	.80	.80	.79
4. Kendini açma	.82	.72	.84	.74
5. Çatışma yönetimi	.77	.73	.72	.83

Bununla birlikte, ölçeğin güvenirliliğinin incelenmesine yönelik kullanılan test tekrar-test yöntemi kapsamında KYÖ, 106 öğrenciye 3 hafta arayla yeniden uygulanmıştır. Analiz sonucunda elde edilen güvenirlilik katsayıları *ilişki başlatma* için .89; *duygusal destek* için .72; *etki bırakma* için .83; *kendini açma* için .79; ve *çatışma çözme* için .75 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin tamamına ilişkin test-tekrar test güvenirlilik katsayısı ise .89’dur.

Maddelerin iç tutarlığı ve geçerliği hakkında diğer bir ayrıntılı bilgi madde-toplam puan (madde bırakma) korelasyonlarından çıkarılmıştır. Tablo 7’de görüldüğü gibi madde-alt-test korelasyonları .44 ile .72, madde-toplam puan korelasyonları ise .30 ile .56 arasında olup, tamamı pozitif yöndedir. Elde edilen madde toplam korelasyonlarının genel olarak kesme noktası olarak belirlenen .30 değerinin üzerinde oldukları dikkate alındığında bu bulgular, ölçekte yer alan maddelerin üniversite öğrencilerinin kişilerarası yetkinlik düzeylerini belirlenen beş faktör temelinde ölçtüğüne ve ölçeğin geçerli bir ölçme aracı olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 7. KYÖ’nün Alt-test ve Tüm-test Madde-Toplam Puan Korelasyonları (N=604)

Faktörler ve Maddeler		Alt-test	Tüm-test
İlişki Başlatma	Madde 1	.63	.45
	Madde 6	.57	.52
	Madde 11	.58	.50
	Madde 16	.64	.56
	Madde 21	.61	.46
Duygusal Destek	Madde 7	.55	.45
	Madde 17	.66	.53
	Madde 22	.60	.42
	Madde 27	.63	.53
	Madde 37	.54	.35
Etki Bırakma	Madde 3	.67	.42
	Madde 13	.49	.37
	Madde 18	.72	.51
	Madde 33	.53	.35
	Madde 38	.44	.39
Kendini Açma	Madde 4	.54	.32
	Madde 14	.46	.30
	Madde 19	.51	.44
	Madde 24	.52	.50
	Madde 29	.46	.38
Çatışma Yönetimi	Madde 5	.61	.46
	Madde 10	.65	.50
	Madde 15	.68	.42
	Madde 20	.57	.41
	Madde 25	.60	.46

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin kişilerarası yetkinlik düzeylerinin ölçülmesini kolaylaştırmak amacıyla geliştirilen Kişilerarası Yetkinlik Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği araştırılmıştır. Araştırma kapsamında yapılan analizler sonucunda adı geçen ölçeğe ait 25 maddenin her biri beş maddeden oluşan “ilişki başlatma”, “duygusal destek”, “etki bırakma”, “kendini açma” ve “çatışma yönetimi” olarak adlandırılan beş faktöre ayrıldığı belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, KYÖ’nün yapı geçerliğinin bulunduğuna işaret etmektedir. Ayrıca, KYÖ’de yer alan faktörlerin hep birlikte “Kişilerarası Yetkinlik” olarak adlandırılan tek bir üst boyuta da yüklenebildikleri ve ölçeğin tek boyutlu bir yapı oluşturabildiği görülmüştür. Bununla birlikte, KYÖ’nün güvenilirlik çalışması sonuçlarına göre ölçekte yer alan faktörlerin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .74 ile .83 arasında değiştiği belirlenmiştir. Ölçeğin toplam puanından elde edilen Cronbach alfa değeri ise .87 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin test-tekerrar test güvenilirliğinin belirlenmesi amacıyla yapılan analizler sonucunda ise ölçekte yer alan faktörlerin korelasyon katsayılarının .72 ile .89 arasında değiştiği, ölçeğin toplam puanına ilişkin

korelasyon katsayısının ise .89 olduğu bulunmuştur. Bu değerler KYÖ'nün yüksek değerlerde güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Buna ek olarak, KYÖ'nün yapılan geçerlik çalışmaları doğrultusunda elde edilen beş boyutlu yapının ölçeğin orijinali (Buhrmester ve diğ., 1988) ile Almanya (Kanning, 2006) ve Polonya'da (Górska, 2011) gerçekleştirilen uyarlama çalışmalarındaki sonuçlarla oldukça uyumlu olduğu ve güvenilirlik katsayılarının da sözü edilen çalışmalarda elde edilen bulgularla büyük benzerlikler gösterdiği görülmektedir. Bu durum, KYÖ'nün kültürlerarası bir tutarlığa sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Cohen, Sherrod ve Clark (1986), kişilerarası yetkinliğe sahip olan bireylerin stresli yaşam olaylarıyla baş etme, sosyal destek alma ve bunu sürdürmede yeterli olduklarını belirtmektedir. Bununla birlikte, yapılan araştırmalarda kişilerarası yetkinliğin depresyon, kaygı, yalnızlık, benlik saygısı, flört etme sıklığı ve düşmanlık ile ilişkili bulunduğu belirtilmektedir (Buhrmester ve diğ., 1988; Buhrmester, 1990). Dolayısıyla, Kişilerarası Yetkinlik Ölçeği kullanılarak üniversite öğrencileri ile yapılacak araştırmaların, kişilerarası yetkinliğin çok çeşitli değişkenlerle ilişkisinin incelenmesine ve bu bağlamda kültürlerarası karşılaştırmalar yapmaya olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

Riggio (1986), sosyal beceri araştırmacılarının çoğunun bilgi verme ve almanın temel bir sosyal beceriyi yansıttığı görüşünde hemfikir olduklarını belirtmektedir. Buhrmester ve diğerlerinin (1988) tanımladıkları kişilerarası yetkinlik kavramında kendini açma ve duygusal destek verme boyutlarının yer almasının da bu açıdan önemli olduğu düşünülmektedir. Bu iki boyutun kişilerarası ilişkilerde birbirlerini tamamlayan beceriler olduğu düşünüldüğünde, kendini açma ve duygusal destek verme becerilerine sahip olan bireylerin aynı zamanda empatik becerilerinin de gelişmiş olduğu söylenebilir. Özellikle, kişilerarası yetkinlik alanı olarak KYÖ'de yer alan her bir becerinin, kişilerarası ilişki gelişiminin ardışık aşamaları olarak değerlendirildiği göz önüne alındığında, üniversite öğrencilerinin arkadaşlık ya da romantik ilişkileri gibi kişilerarası ilişkilerinin farklı aşamalarında kişilerarası yetkinliğin farklı boyutlarının KYÖ aracılığıyla araştırılması ve değerlendirilmesi olası görünmektedir.

Bu çalışmanın bulguları, araştırmanın çalışma grubunu oluşturan ve Mersin Üniversitesinde öğrenim gören 604 üniversite öğrencisinden elde edilen verilere dayanmaktadır. Bu durum, araştırmanın bir sınırlılığı olarak değerlendirilebilir. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, yapılan ölçümler temelinde gerçekleştirildiğinden, ilerleyen süreçte daha geniş ve farklı örneklem gruplarından elde edilecek verilerle KYÖ'nün psikometrik özelliklerinin incelenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bununla birlikte, KYÖ'nün bireyin kendisiyle ilgili bilgi sunmasına ya da öz-değerlendirme yapmasına olanak sağlayan türde bir ölçek olduğu (self-report) ve ölçülen her bir becerinin bireyin sahip olduğu gerçek beceri düzeyinden çok öznel değerlendirmeleri olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Diğer yandan, öz-değerlendirme temelinde gerçekleştirilen ölçümlerin bireyin belirli alanlardaki öz-yetkinliğine vurgu yaptığı da unutulmamalıdır (Górska, 2011). Nitekim Buhrmester ve diğerleri (1988), KYÖ üzerinden bireylerin kendilerinden, arkadaşlarından ve ailelerinden elde edilen veriler arasında büyük oranda tutarlılık bulunduğunu bildirmişlerdir.

Ayrıca, bazı çalışmalarda ortaya çıkan faktörler arasındaki yüksek korelasyona bağlı olarak (Buhrmester ve diğ.,1988; Górska, 2011; Kanning, 2006) KYÖ'de yer alan beş faktörün hep birlikte kişilerarası yetkinlik olarak adlandırılan tek bir üst boyuta yüklenebileceği sayıtlısı yapılan ikinci düzey faktör analizi sonucunda istatistiksel olarak doğrulansa da, KYÖ'de yer alan beş faktör arasındaki ilişkileri gösteren Pearson korelasyon katsayıları dikkate alındığında, tek boyutlu modelin psikometrik özelliklerinin yeniden incelenmesi yararlı olacaktır.

Sonuç olarak, KYÖ'nün yeterli psikometrik özelliklere sahip olduğu ve Türkiye'de üniversite öğrencilerinin kişilerarası yetkinlik düzeylerinin belirlenmesinde kullanılabileceği söylenebilir. Ayrıca, KYÖ hem araştırmacılar hem de üniversitelerin psikolojik danışma merkezlerinde çalışan psikolojik danışmanlar ve psikologlar tarafından bu çalışmadaki araştırma grubunda yer alan öğrencilere benzer özellikteki öğrencilerin kişilerarası yetkinlik düzeylerini değerlendirmek amacı ile kullanılabilir.

KAYNAKLAR

- Bentler, P. M. (1990). Comparative fit indexes in structural models. *Psychological Bulletin*, 107, 238-246.
- Bentler, P. M. (1995). *EQS structural equations program manual*. Encino, CA: Multivariate Software.
- Björkqvist, K., Österman, K., & Kaukiainen, A. (2000). Social intelligence - empathy = aggression? *Aggression and Violent Behavior*, 5(2), 191-200.
- Bollen, K. A. (1989). *Structural equations with latent variables*. New York: John Wiley & Sons.
- Buhrmester, D. (1990). Intimacy of friendship, interpersonal competence, and adjustment during preadolescence and adolescence. *Child Development*, 61, 1101-1111.
- Buhrmester, D., Furman, W., Wittenberg, W.T., & Reis, H.T. (1988). Five domains of interpersonal competence in peer relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 55(6), 991-1008.
- Butler, J. C., Doherty, M. S., & Potter, R. M. (2007). Social antecedents and consequences of interpersonal rejection sensitivity. *Personality and Individual Differences*, 43, 1376-1385.
- Cohen, S., Sherrod, D. R., & Clark, M. S. (1986). Social skills and the stress-protective role of social support. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50, 963-973.
- Cooley, E. L., Buren, A. V., & Cole, S. P. (2010). Attachment styles, social skills, and depression in college women. *Journal of College Counseling*, 13, 50-62.
- Cummings, J. A., Hayes, A. M., Cohen, L. H., Laurenceau, J. P., Saint, D. S., & Gricol, K. (2013). Interpersonal competence and daily stress generation in individuals with avoidant personality disorder symptoms. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 32(2), 135-158.
- Dodge, K. A., Pettit, G. S., McClaskey, C. L., & Brown, M. M. (1986). Social competence in children. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 51(2), 80-83.
- Eberhart, N. K., & Hammen, C. L. (2006). Interpersonal predictors of onset of depression during the transition to adulthood. *Personal Relationships*, 13(2), 195-206.
- Eberhart, N. K., & Hammen, C. L. (2009). Interpersonal predictors of stress generation. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 35, 544-556.
- Górska, M. (2011). Psychometric properties of the Polish version of the Interpersonal Competence Questionnaire (ICQ-R). *European Journal of Psychological Assessment*, 27(3), 186-192.
- Gasteiger-Klicpera, B., & Klicpera, C. (1999). Soziale Kompetenzen bei Kindern mit Anpassungsschwierigkeiten [Social competence of children with peer relationship problems]. *Zeitschrift für Kinder- und Jugendpsychiatrie und Psychotherapie*, 27, 93-102.
- Gudleski, G.D., & Shean, G.D. (2000). Depressed and nondepressed students: Difference in interpersonal perceptions. *Journal of Psychology: Interdisciplinary & Applied*, 134, 56-62.
- Gurtman, M. B. (1999). Social competence: An interpersonal analysis and reformulation. *European Journal of Psychological Assessment*, 15(3), 233-245.
- Herzberg, D.S., Hammen, C., Burge, D., Daley, S.E., Davila, J., & Lindberg, N. (1998). Social competence as a predictor of chronic interpersonal stress. *Personal Relationship*, 5, 207-218.
- Jackson, T., Flasherty, S.R., & Kosuth, R. (2000). Culture and self-presentation as predictors of shyness among Japanese and American female college students. *Perceptual and Motor Skills*, 90, 475-482.
- Jackson, T., Towson, S., & Narduzzi, K. (1997). Predictors of shyness: a test of variables associated with self-presentational models. *Social Behavior and Personality*, 25(2): 149-154.
- Jackson, T., Fritch, A., Nagasaka, T., & Gunderson, J. (2002). Towards explaining the association between shyness and loneliness: a path analysis with American college students. *Social Behavior and Personality*, 30(3): 263-270.
- Jöreskog, K. & Sörbom, D. (1989). *LISREL 7 user's reference guide*. Chicago: Scientific Software.
- Jöreskog, K. & Sörbom, D. (1993). *Structural equation modeling with the SIMPLIS command language*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Kanning, U. P. (2006). Development and validation of a German-Language version of the Interpersonal Competence Questionnaire (ICQ). *European Journal of Psychological Assessment*, 22(1), 43-51.
- Kline, R. B. (1998). *Principles and practices of structural equation modeling*. New York: The Guilford Press.
- Kline, R. B. (2010). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). New York: Guilford Press.
- Koydemir, S. (2006). *Predictors of shyness among university students: Testing a self-presentational model*. Unpublished doctoral dissertation, Middle East Technical University, Ankara.
- Lamke, L.K., Sollie, D.L., Durbin, R.G., & Fitzpatrick, J.A. (1994). Masculinity, femininity and relationship satisfaction: The mediating role of interpersonal competence. *Journal of Social & Personal Relationships*, 11, 535-554.

- Mosher, C., & Danoff-Burg, S. (2007). College students' life priorities: The influence of gender and gender-linked personality traits. *Gender Issues, 24*, 21-33.
- Moss, B. F., & Schwebel, A. I. (1993). Defining intimacy in romantic relationships. *Family Relations, 42*(1), 31-37.
- Ogbu, J. (1981). Origins of human competence: A cultural ecological perspective. *Child Development, 52*, 413-429.
- Ponzetti, J. J., & Cate, R. M. (1988). The relationship of personal attributes and friendship variables in predicting loneliness. *Journal of College Student Development, 29*(4), 292-298.
- Riggio, R. E. (1986). Assessment of basic social skills. *Journal of Personality and Social Psychology, 51*(3), 649-660.
- Rose-Krasnor, L. (1997). The nature of social competence: A theoretical review. *Social Development, 6*, 111-135.
- Schumacker, R. E. & Lomax, R. G. (1996). *A beginner's guide to structural equation modeling*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Steiger, J. H. (1990). Structural model evaluation and modification: An interval estimation approach. *Multivariate Behavioral Research, 25*, 173-180.
- Tanaka, J. S. & Huba, G. J. (1984). Confirmatory hierarchical factor analyses of psychological distress measures. *Journal of Personality and Social Psychology, 46*, 621-635.
- Waters, E. & Sroufe, L. A. (1983). Social competence as a developmental construct. *Developmental Review, 3*, 79-97.
- Wiggins, J.S., & Trapnell, P.D. (1996). Adyadic-interactional perspective on the five-factor model. In J.S. Wiggins (Ed.), *The five-factor model of personality: Theoretical perspectives* (pp. 88-162). New York: Guilford.
- Yeates, K. O. & Selman, R. L. (1989). Social competence in the schools: Toward an integrative developmental model for intervention. *Developmental Review, 9*(1), 64-100.
- Yüksel, G. (1998). Sosyal Beceri Envanteri'nin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2*(19), 39-48.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Establishing and maintaining healthy interpersonal relationships is an important developmental task of young adults and has been associated with social competence concepts including assertiveness and social skills which have inspired great interest across psychological research (Gurtman, 1999). Social skills can be defined as a collection of isolated and discrete learned behaviors, while social competence refers to the smooth sequential use of these social skills in an effort to establish an ongoing social interaction (Riggio, 1986). Moreover, when social interaction in close personal relationships is taken into consideration, social competence can also be identified as interpersonal competence (Buhrmester, 1990).

In the literature, it was observed that researchers are far from reaching an agreement on the definition and the assessment of the social competence (Gurtman, 1999). On the other hand, there is a high consensus among researchers related to the endorsement of certain group of competencies that make interpersonal relationships functional and healthy strongly affects the social skills of individuals in order to develop close interpersonal relationships. Many research have supported the relationships between the different interpersonal competences and various indices of good social functioning and adaptation (Górska, 2011). So, the investigation of the basic interpersonal competences among traditional university students in Turkey is important in order to develop some counseling programs for young adults trying to adjust and deepen interpersonal relations.

One of the most widely used instrument in order to identify the five domains of the interpersonal competence of the young adults is the Interpersonal Competence Questionnaire (ICQ) developed by Buhrmester, Furman, Wittenberg, and Reis (1988). The items of the original instrument derived from the content analysis of the literary sources and used as an appropriate and adequate scale to test the five primary competences which can be used in various types of relations and in consecutive stages of relationship development. The first two

competences (initiating relationships and asserting influence) have been linked to the concept of assertiveness whereas the other three competences (emotional support, self-disclosure, and conflict management) have been addressed in research on interpersonal communication as a significant factor in the development of interpersonal relationships (Górska, 2011). The ICQ has been applied in several studies across psychology research and is correlated with different variables of social integration and coping (Kanning, 2006). Consequently, the purpose of the present study was to adapt the ICQ (Buhrmester, Furman, Wittenberg, & Reis, 1988) to Turkish-language and investigate the validity and reliability of the scale.

Method

The sample of the study consisted of 604 (354 female, 250 male) undergraduates enrolled in 4 faculties (Arts & Sciences, Education, Engineering, and Economics & Administrative Sciences) at Mersin University. The ICQ which was originally developed by Buhrmester, Furman, Wittenberg, and Reis (1988) consists of 40 items to which individuals respond on a 5-point Likert type scale. Total scores on the ICQ can change from 40 to 200, with higher scores indicating greater adherence to interpersonal competence. The original scale composed of 5 factors namely, “initiating relationships”, “emotional support”, “asserting influence”, “self-disclosure” and “conflict management”. The total 40-item ICQ scale has an alpha level of .83.

In the present study, exploratory and confirmatory factor analyses were used to obtain the construct validity evidence of the Turkish version of ICQ. Exploratory factor analysis (EFA) was used to analyze the data by using SPSS 17 factor analysis program using varimax rotation provided the factor analytic procedure. Confirmatory factor analysis (CFA) was also used to evaluate the construct validity of the scale by using LISREL 8.30 for Windows with SIMPLIS Command Language (Jöreskog & Sörbom, 1993). For all the statistical procedures performed, the alpha value of .05 was established as a level of significance and the maximum likelihood (ML) estimation method was used.

Results & Conclusion

The result of the EFA indicated that the varimax rotated solution using maximum likelihood factor analysis yielded five factors similar to the original ICQ. The result of the CFA for the preferred model of ICQ with five latent variables yielded following goodness-of-fit indices: $\chi^2_{(249)} = 441.40$, $\chi^2/sd = 1.77$, RMSEA = .036, SRMR = .049, GFI = .94, AGFI = .93, and CFI = .96. These indices were deemed adequate to treat the respective observed variable groups as distinct latent variables in the structural model. All parameter estimates were statistically significant ($p < .05$). Moreover, all Lambda-x values, which are the loadings of each observed variable on respective latent variable, ranged from .52 to .87. Thus, the results of the study indicated that the scale composed of 5 factors namely, “initiating relationships”, “emotional support”, “asserting influence”, “self-disclosure” and “conflict management”. The internal consistencies as estimated by Chronbach alpha for the five latent variables of ICQ ranged from .74 to .83. This result indicated that the reliability evidence for ICQ was highly satisfactory. The original five-factor structure of the ICQ was basically adapted to Turkish and basically replicated with Turkish university students in the current study. Moreover, the results of the exploratory and confirmatory factor analysis indicated that five factors were also similar for Turkish respondents. To conclude, this study provided preliminary support for the psychometric properties of the Turkish version of the ICQ for university students.